

Värdet av vänskap

Daniel Ungman och Jimmy Borgh har bara bråkat en gång. Eller kanske två. Annars hänger de ihop så gott som varje dag, säljer Situation Sthlm tillsammans och umgås vid eldstaden bland andra vänner – folk att lita på. Vänskap betyder mycket när livet i hemlöshet är tufft, eller kul.

Text **Maria Hagström** Foto **Anneli Hildonen**

Jimmy Borgh och Daniel Ungman träffades första gången 2009. Men det är först de senaste året det har blivit riktigt nära vänner och hänger ihop nästan jämt.

Klockan är tio på morgonen och Daniel Ungman och Jimmy Borgh är först på plats. De sitter på det solvarma gräset nedanför en graffiti- och klotterfylld brovägg. Ibland gnisslar tvärbanan förbi snett ovanför dem.

Efter att "bolaget" öppnat brukar det droppa in fler vänner till deras gemensamma vardagsrum, en bit nedanför Gullmarsplan och Skanskvarn.

Det räcker med att säga till varandra: "vi drar till elden" eller bara "vi drar ner", för att de ska förstå vart de är på väg.

– Vi kan vara femton-tjugo pers här ibland. Vi eldar, grillar, dricker öl och pratar. Det är öppet och välkommet bara man sköter sig. Gemenskapen här betyder jättemycket. Vi bryr oss om varandra och alla kan vara sig själva, säger Daniel innan de förflyttar sig in i skuggan och sätter sig på det av kommunen fällda trädet vid den ännu kalla eldstaden.

En i kompisgänget dyker upp och sträcker skamset fram en hundralapp till Jimmy Borgh.

– Jag skäms som en hund för igår. Jag trodde att jag hade täckning på kortet, säger han innan en annan man sakta kommer gående nerför cykelvägen och ansluter med en kommentar om att det var drag här igår.

På morgnarna brukar Daniel Ungman och Jimmy Borgh vanligtvis ses vid muren en bit upp, nära tunneln till tvärbanan. För om de går direkt ner hit är det lätt att fastna. Sedan åker de antingen till Situation Sthlm eller Barkarby eller Sickla där de säljer sida vid sida – två tidningar var åt gången.

– Det är roligare att göra så än att stå själv. Då kan vi stå och prata med varandra.

Båda två skrevs in på Situation Sthlm som säljare 2009,

"Jag tänkte i början att jag riktar in mig på äldre damer och sa: 'Damen, ska det va ett nummer?'"

men då kände de inte varandra.

Daniel bodde på akutboendet Grimman och hade sett en informationslapp där om tidningsförsäljningen och han behövde pengar. Jimmy bodde i en koja i skogen och kände att han ville ha något att göra. När han träffade två Situation Sthlm-säljare en dag i Vasaparken visste han vad.

– Jag har för mig att jag började sälja sommarnumret.

– Nu kommer jag i håg, vi snackade om det här förut, tillägger Daniel. Jag skrev in mig i början av sommaren och du skrev in dig i slutet. Det roliga är att jag började köra på Östermalm, vid Svampen, och jag tänkte...

– Där hade jag också tänkt sälja faktiskt. Det är mycket folk som passerar. Tricket är att man ska stå regelbundet och...

– Tricket är att man inte ska avbryta när nån pratar.

– Det är du också bra på.

– Ja, det vet jag väl, säger Daniel, skrattar och tillägger: Så där är han speciellt på morgnarna på väg till Barkarby. "Har jag sagt att..." säger han då och så börjar han berätta och det är intressanta grejer, men sen ska jag berätta nåt och hinner bara säga ett och ett halvt ord.

– För då kommer jag på en grej på hans grej.

– Vissa morgnar är det helt omöjligt. Men så kan jag också vara ibland.

Vad skulle du berätta om Östermalm?

– Jag tänkte i början att jag riktar in mig på äldre damer och sa: "Damen, ska det va ett nummer?" De fnissade och vissa köpte. Efter några dar kom jag underfund med vad jag sa. Ska det va ett nummer?

Det är alltså utrett när de började sälja tidningar, men det är lite svårare att reda ut när de lärde känna varandra.

De träffades i alla fall när de var nya säljare, för det var "varmt men inte jättevårt".

Jimmy om att sälja Situation Sthlm:

■ "Livet är bättre nu. Att tjäna egna pengar ger frihet och trygghet. Ett tag stod jag från morgon till kväll, jag ville ha nåt att göra."

"Det är också så häftiga möten. Jag hade ju aldrig träffat de personer som köper tidningen annars eller pratat med dem. Folk kan stanna till och berätta om livet och jag har tydligen räddat två förhållanden som amatörrelations-coach."

Ibland förflyttar sig kompisgänget bort från eldstaden och sätter sig nära tvärbanans bro. Det händer att några målar på broväggen. Daniel Ungman är inte helt oskyldig, men tycker att det är lite väl överklottrat.

– Det måste ha varit augusti 2009, fast vi började inte umgås då. Jag brukade köpa några blaskor på Krukmarkargatan och när jag skulle till Medborgarplatsen för att sälja passerade jag Jimmy på vägen. Eftersom vi var kollegor morsade vi på varandra. Det var när han satt där och läste.

Jimmy brukade "sitta skraddare" på en papperskorg på Swedenborgsgatan med en tidning i ena handen och en bok i den andra.

– Jag är periodare när det gäller att läsa böcker. Läser allt möjligt. Minns att jag då läste boken *Gatukatten Bob*, om

”Det är svårt att hänga med folk som håller på med andra saker än en själv.”

katten som hängde med en Big Issue-säljare.

Men det gick långsamt för Jimmy att sälja på det viset, så han ändrade säljstil.

– Han stod där och höll låda. Jag tänkte ofta: äh, jag måste bara dra förbi Jimmy också, även om jag inte skulle sälja. Då sålde han där från morgon till kväll.

Jimmy minns en av de första gångerna som han snackade med Daniel. Det var vid Södra station.

– Han hade Situation Sthlm-brickan hängandes framme och gick samtidigt med en flaska bira i handen och det klagade jag på: 'Fan ta av dig kortet'. Men det kommer inte han ihåg.

– Jo, lite faktiskt. Jag blev skitsur för det. Jag var väldigt kaos då, gick på mycket tjack och tänkte inte på sänt, jag tänkte inte helt enkelt.

Det var långt senare de blev nära vänner, för på den tiden var det inte riktigt läge.

– Det är svårt att hänga med folk som håller på med andra saker än en själv, säger Jimmy och syftar på vännens dåvarande amfetaminbruk.

– Det hade nog inte funkat, man är på olika plan, säger Daniel. Jag gick omkring mycket på gatorna och letade prylar. Hittade hur mycket som helst i buskarna – allt från knark till guld. Livet var annorlunda då, helt annorlunda.

”Man behöver nånting att ersätta tjacket med och för mig var det här perfekt – gemenskapen.”

För två år sen slutade jag med amfetaminet. Det var inte kullängre.

Han kände sig ensam, ”hundra vänner” hade dött, tio hade blivit mördade. Han insåg att det kunde vara hans tur nästa gång.

Han hade också börjat få psykoser, hörde röster och ljud. Han bodde då på Stadsmissionens boende Bostället. Dörrhandtaget hade han knutit fast så att det inte gick att öppna dörren. Han låg i sängen och hörde polisen stanna ute på gatan, dörren som gick upp på piketen, springande fotsteg i trappen och fram till hans dörr. Där blev det tyst. Sedan hörde han bilen igen, dörren, fotstegen, fram till hans rum och tystnad. Och så började det om igen. Och igen.

– Det tog mig flera år att fatta att det bara var inbillning. Snuten skulle ju aldrig hålla på så där hundra gånger i några timmar! Men det var så verkligt. Det är jätteskönt att slippa det nu.

Det var när han slutade använda amfetamin som han hittade till gemenskapen vid Gullmarsplan. Han hade haft en försökslägenhet i Rinkeby och skulle snart få en ny. Det blev ett glapp på en månad.

– Då bodde jag hos min morsa på Tyresö. Flera dagar i veckan skulle jag till frivården på Kungsholmen. Då klev jag av bussen på morgonen i Gullmars och brukade knäcka två öl där.

Han började hänga med personer bakom den gamla posten.

– Det var då du bar bänken på ryggen, påpekar Jimmy.

– Ja, polisen började komma och hålla ut ölen och sa att vi måste gå. Vi undrade om vi fick sitta här nere istället. Det fick vi, men vi var tvungna att flytta direkt. Jag tog bänken som stod där och så började vi gå. Polisbilen åkte sakta framför oss. De fotade också och visade oss sen. Till och med polisen tyckte väl att det var lite ballt att jag tog bänken på ryggen och gick.

Han förklarade för alla som brukade ses här att han hade

slutat med tunga droger. De har stöttat och uppmuntrat honom i det.

– Det är kanske inte den metod man brukar rekommendera en missbrukare, men man behöver nånting att ersätta tjacket med och för mig var det här perfekt – gemenskapen.

Jimmy var en av dem som kom att ingå i den gemenskapen. Daniel såg honom sälja Situation Sthlm en dag vid Gullmarsplan och frågade om han ville haka på hit. Nästa dag var han tillbaka igen. Och nästa.

– Det är roligare att vara fler än att vara själv. På den tiden satt jag mest i skogen och läste böcker och träffade folk på stan ibland. Det är trevligare med en gemenskap, men på kvällarna är jag gärna själv.

– Jag gillar verkligen inte ensamhet, jag pallar inte det, säger Daniel sen. Nu har jag fått ta hand om en katt, Lissa, annars hade jag nog tyckt att det hade varit jobbigt att komma hem till lägenheten. Jag vill gärna ha sällskap dygnet runt.

Jimmy säger att han skulle vilja bo i ett stort hus med polare. En samlingslokal i mitten och varsitt rum att gå tillbaka till.

– Och en uteplats, påpekar Daniel. Det skulle vara skitschysst. Sex-åtta bra gubbar som kommer överens. Jag tror inte på ensamhet.

Jimmy Borgh är uppväxt i Farsta och Daniel Ungman i Hagalund i Solna. De minns ”burken”, fast på varsitt håll. Den lektes både bland gårdarna i Solna och Farsta.

– Vi kunde vara tjugo-trettio stycken och hålla på i timmar, säger Daniel.

– Det var samma i Farsta. Vi hade papperskorg på gatan utanför mig. Den var burken. Intill fanns täta buskar jag kunde gömma mig i. När den som skulle leta tittade bort kutade jag fram och sparkade på burken. Gårdskrig hade vi också med plastvapen och knallpulverpistol. Såna får väl inte säljas nu?

De skämtar om att det är en AIK:are och en Hammarbyare som blivit polare. Men egentligen är de inte så intresserade av fotboll, även om det skulle vara roligt att gå på en match för stämningens skull.

– Jag har tänkt på att alla som bodde i hyreshus i Farsta var Hammarbyare. Folk som bodde i radhusområde var ofta Djurgårdare, påpekar Jimmy.

Han säger också att de flesta han umgicks med under uppväxten var skilsmässobarn.

– Men jag trodde inte att jag var det. Sen berättade morsan när jag var femton år att min pappa inte var min pappa. Det var ingen bra ålder att få reda på sånt. Dysfunktionella familjer föder dysfunktionella barn. Tyvärr, det blir så. ▶▶▶

Daniel om att bo i försökslägenhet:

■ **”Jag har bott i försökslägenhet i fyra år. Det har tagit lång tid att vänja sig. Det är svårt med vardagliga rutiner om man inte har haft dem på massor med år.”**

”Att bo i en lägenhet är jätteskönt samtidigt som det är jättejobbigt. Det kan bli ensamt. När jag har bott på härbärgen och stödboenden har det alltid funnits nån att prata med. Det blir inte den där ensamheten. Men nu har jag katt.”

”Även om jag har lägenhet kommer jag alltid vara hemlös, jag kommer aldrig att glömma hur det var att se till att man överlever från dag till dag.”

*”Vi eldar, grillar, dricker öl och pratar.
Det är öppet och välkommet bara man
sköter sig. Gemenskapen här betyder
jättemycket. Vi bryr oss om varandra
och alla kan vara sig själva.”
Daniel Ungman*

Vid eldstaden nedanför Gullmarsplan finns en fin gemenskap. Under sommaren har de alltid grillfest på lördagar. Senast serverades det revbensspjäll. En av polarna brukar ha med en stor burk med egengjord "jäkla god" tsatsiki.

Jimmy om att bo i skogen

■ Jimmy Borgh har sedan 2009 bott från och till i en koja. På somrarna tycker han att det skönt där, han hör knappt billjuden. På natten är det bara han och naturen.

■ Inne i kojans har han allt möjligt som kan komma till användning, som hygienartiklar, gasolbrännare, nudlar, kniv och ett litet bibliotek.

■ "Ibland sitter jag i öppningen och läser. Jag gillar ljuset på sommaren, då slipper jag också slösa batterier. Jag laddar alltid ett batteripack på redaktionen."

Han berättar att mamman drabbades av sjukdomen DM, Dystrofia myotonika, och att det gick snabbt på slutet.

– På bara tre år gick det från att hon hade käpp, till rullator, rullstol och till slut kunde hon inte hålla upp huvudet själv. Det som ändå var fint efter att hon hade dött var att läkarna ringde mig för att fråga om de fick ta mammans hornhinnor för att ge dem till en trettonårig flicka. Självkärlart sa jag ja. Fan, nu blev jag nästan tårögd.

När dog din mamma?

– Det var väl 2013. Jag är lite osäker. Det är väl typiskt män att inte komma ihåg. När min moster nyligen skulle intyga min identitet, så att jag kunde få ett nytt leg, förhördades hon om vad jag och mina två systrar har för födelsedatum. Kvinnor kan sänt där.

Liknar era uppväxter varandra?

– Hade du det dysfunktionellt hemma hos dig? Vad har du för ursäkt? skämtar Jimmy och tittar på Daniel som skrattar till och sedan blir allvarlig.

– Jag bodde inte med min pappa. Vi hade bra kontakt när vi väl träffades men hördes inte av så ofta. Han har sju barn med två olika kvinnor, så det blev lite mycket. Morsan hade en annan kille från att jag var fem år till efter att jag flyttat hemifrån. Han hade problem från sin egen barndom. Han kunde stå i två-tre timmar och skälla ut mig för nåt jag inte ens hade gjort. Det var en riktigt jobbig tid i mitt liv. Jag längtade efter min pappa, för han var inte alls så där.

När Daniel blev 18 år fick han nog.

– Han åkte på stryk. Jag hade varit livrädd för honom hela uppväxten. Jag hatade att vara hemma när han var hemma. Man ska inte vara otrugg i sitt eget hem.

"Har aldrig förstått det där med att inte gråta så att andra ser, det skiter jag fullständigt i."

"Jag har alltid föredragit källare eller skogen. Hellre olaga intrång och få sova själv än på härbärgen."

Hur har det påverkat dig?

– En hel del. Självförtroendet. Sen tror jag... man ska inte skylla ifrån sig... Jag trodde länge att jag bara knarkade för att jag gillade det. Jag mötte många andra som jag tyckte hade haft det mycket värre än jag, blivit utnyttjade och vad fan som helst. Jag förstod att de knarkade för att bedöva. Det var först när jag slutade som jag insåg att jag var en av dem. Jag har också försökt fly.

Han säger att han började med amfetamin när allt sket sig på en och samma gång: familj, vänner, kärlek, pengar, karriär.

– Jag var som det där klassiska fröet för vinden, jag bara fladdrade, och fladdrar man med vinden så kan man hamna fel. Första gången jag testade tjack var jag som Obelix – jag ramlade ner i grytan.

Jimmy säger att han också har "pundat", men inte tagit så mycket tunga droger och inte sprutor.

– För mig var det spelandet som gjorde att jag blev hemlös. Jag brukar säga att det går snabbare att spela bort hus och hem än att punda bort det.

Han började spela när han var 13-14 år. Då brukade han gå till ett spelställe i Farsta. De hade arkadspel och flipperspel, Cherrymaskiner och olagliga maskiner.

– Det fanns värre spelmaskiner förut, i bakrum. Jag märkte när jag blev lite äldre, när en kompis frågade om jag ville med och träffa två tjejer på Gröne Jägaren, att jag bara hälsade på dem och sen gick direkt bort till spelmaskinen. Intresset för spel var störst.

När han var 18 år blev han utkastad hemifrån.

– De tröttnade på att jag var ute och rände. Och tröttnade på brev från polisen.

Vart tog du vägen då?

– Källare. Jag har alltid föredragit källare eller skogen. Hellre olaga intrång och få sova själv än på härbärgen. På vissa ställen måste man sova i sovsalar med folk jag inte känner eller litar på. Det tar ett tag innan man hittar någon man kan lita på.

Hur visste ni att ni kunde lita på varandra?

– Jag har träffat så många manipulativa personer genom åren, man blir människokännare. Också genom att sälja tidningen märker man hur folk är, säger Jimmy.

– Det är säkert olika för dig och mig. Jag började lita på Jimmy när han stod utanför Södra station för länge sen. Redan då visste jag att det här är en reko gubbe. Jag märkte det på vissa saker som han höll på, att han inte var en sån som inte tyckte att nåt spelar någon roll, utan var mer: ”så ska det vara”. Men jag själv var struligare då.

De uppskattar att de är ärliga och raka mot varandra och att de har samma humor. De tycker också att de kan prata om allt och att det även gäller de andra i den ”innersta kretsen” vid eldstaden, där det nu har börjat dyka upp allt fler som tar sig en öl, pratar eller bara sitter tyst en stund. De är snart dags att tända en brasa.

– Här kan man prata öppet om jobbiga saker. Vi kör inte machostuket, vi kan vara svaga inför varandra. Jag har

aldrig förstätt det där med att inte gråta så att andra ser, det skiter jag fullständigt i. De närmsta här är såna som lyssnar. Men det finns andra som tror att det bara handlar om att vara tuff, säger Daniel.

De berättar att det är några riktigt bra musiker som är här ibland, som spelar gitarr, munspel och fiol. Även Daniel har spelat en hel del gitarr, men det blir inte så ofta nu.

– Jag har försökt lära mig lite munspel också. Det går halvtrögt. Det är roligt, men grannarna brukar klaga. Jag spelar för dåligt, säger han och skrattar.

Jimmy köpte en Melodica för några år sedan som han hade tänkt lära sig spela på. Det var under en av de perioder som han bodde i sin koja i skogen.

– Jag tänkte att där stör jag ingen med mitt spelande, det är bara djuren som kommer att hata mig. Men jag försökte inte spela så många gånger.

När de säljer tidningar har de ibland en högtalare med sig. De gillar allt från blues till gammal hiphop.

Ni hänger nästan varje dag, blir ni inte less på varandra?

– Vi har bråkat en gång. Och varit arga på varandra någon gång. Men nej, vi blir inte less. Det är nog mycket humorn som gör det. Vi har inte tråkigt ihop. ■

Jimmy Borgh och Daniel Ungman brukar mötas upp på morgonen innan de åker till deras gemensamma säljplatser. Där säljer de Situation Sthlm tillsammans, två tidningar var åt gången. Det är roligare så.